

Людина з інтелектуальною недостатністю в реаліях сучасного світу. Робоча програма для студентів другого курсу спеціальності 016 Спеціальна освіта.

Розробник: Корнят В.С., доцент кафедри спеціальної освіти та соціальної роботи, кандидат педагогічних наук, доцент.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри спеціальної освіти та соціальної роботи
Обговорено та рекомендовано до затвердження кафедрою спеціальної освіти та соціальної роботи « 28 » 08 2020 р., протокол № 1

Завідувач кафедри _____ проф. Островська К. О.

« 28 » 08 2020 р.

Схвалено Вченою радою факультету педагогічної освіти

Протокол від « 31 » 08 2020 р. р. № 1

Голова Вченої ради _____ доц. Герцюк Д. Д.

« 31 » серпня 2020 р.

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 5	Галузь знань 0101 «Педагогічна освіта»	Нормативна	
	Напрямок підготовки 016 «Спеціальна освіта»		
Модулів – 1	Бакалавр спеціальної освіти	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		2–й	2–й
Індивідуальне науково-дослідне завдання –		Семестр	
Загальна кількість годин – 150 год		4–й	4–й
		Лекції	Лекції
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2/4 самостійної роботи студента – 3	Освітній рівень: бакалавр	32 год	12 год
		Практичні, семінарські	Практичні, семінарські
		64 год	24 год
		Лабораторні	Лабораторні
		—	—
		Самостійна робота	Самостійна робота
		54 год	114 год
		Індивідуальні завдання: год.	Індивідуальні завдання: год.
Вид контролю: <i>залік.</i>	Вид контролю: <i>залік.</i>		

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. **Мета** викладання навчальної дисципліни «Людина з інтелектуальною недостатністю в реаліях сучасного світу» є засвоєння студентами знань про становище, проблеми та шляхи розв'язання людей з інвалідністю, зокрема з інтелектуальними порушеннями, в сучасному світі

1.2. Основними **завданнями** вивчення дисципліни «Вступ до спеціальності» є:

- ознайомити з основними порушеннями в розвитку людини, її причинами та класифікацією;
- вивчити основні права інвалідів у сучасному суспільстві та їх станом їх забезпечення в Україні та світі;
- розуміти основні проблеми людей з інтелектуальною неповносправністю в сучасному світі (в отриманні освіти, доступності, організації культурного дозвілля, професійної орієнтації, професійної зайнятості) та шляхи їх вирішення державними та недержавними організаціями;
- знати та втілювати в життя основні форми соціальної реабілітації осіб з інтелектуальною неповносправністю;
- оволодіти технологіями допомоги сім'ї, в якій росте дитина з інтелектуальною неповносправністю.

1.3. Згідно з вимогами освітньої програми студенти набудуть таких компетентностей:

Загальні компетентності

- поглиблені знання в галузі спеціальної освіти, необхідні для освоєння професійно-орієнтованих дисциплін;
- здатність до аналізу та синтезу;
- здатність до застосування знань на практиці;
- здатність здійснювати пошук та аналізувати інформацію з різних джерел;
- уміння розв'язувати поставлені задачі та приймати відповідні рішення
- здатність до письмової та усної комунікації українською мовою;
- креативність, здатність до системного мислення

Фахові компетентності

- базові уявлення про категорії осіб з порушеннями психофізичного розвитку, які є суб'єктами спеціальної освіти; розуміння значення комплексного підходу у наданні корекційних освітніх послуг;
- володіння методами спостереження, опису, ідентифікації, класифікації порушень психофізичного розвитку;
- сучасні уявлення про принципи організації, навчально-методичного забезпечення та механізми практичної роботи з особами, які мають порушення психофізичного розвитку;
- сучасні уявлення про принципи державної політики у сфері спеціальної освіти, завдання, напрями, зміст, методи, засоби, форми корекційної допомоги особам з порушеннями психофізичного розвитку;

- здатність застосовувати основні теоретичні та практичні методи аналізу та оцінки стану психофізичного розвитку осіб, які потребують корекційних освітніх послуг;
- базові уявлення про основні закономірності, історичні та сучасні досягнення практичної роботи з особами, які мають порушення психофізичного розвитку; розуміння ролі особистості корекційного педагога у роботі з особами, які мають порушення психофізичного розвитку;
- уявлення про досвід спеціальної освіти в Україні та інших державах світу;

Програмні результати навчання

Знання:

- знання про теоретичні аспекти особливостей розвитку і освіти людини, яка має обмежені можливості життєдіяльності, особливостей становлення і соціалізації її як особистості;
- соціально-психологічне знання та практика регулювання соціальних конфліктів;
- знання концепцій зарубіжної і вітчизняної педагогічної освіти, механізмів пізнання педагогічної дійсності.

Уміння:

- застосовувати знання і розуміння для розв'язування задач синтезу та аналізу в галузі спеціальної освіти;
- системно мислити та застосовувати творчі здібності до формування принципово нових ідей;
- поєднувати теорію і практику, а також приймати рішення та виробляти стратегію діяльності для вирішення завдань спеціальної освіти з урахуванням загальнолюдських цінностей, суспільних, державних та виробничих інтересів;
- оцінювати отримані результати та аргументовано захищати прийняті рішення.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 150 години 5 кредитів ЄКТС.

2. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Людина з інвалідністю: теоретичний аспект

Тема 1. Порушення у розвитку особистості.

План.

1. Поняття про порушення у розвитку.
2. Причини виникнення порушень психофізичного розвитку.
3. Види класифікацій порушень психофізичного розвитку.

Тема 2. Людина з інвалідністю в сучасному світі.

План.

1. Інвалідність як суспільна проблема.
2. Визначення «інвалідності» та «осіб з інвалідністю» в законодавстві України та різних країн.
3. Конвенція ООН про права інвалідів – нові підходи до проблем інвалідності.
4. Еволюція суспільних поглядів на інвалідність.
5. Стереотипи суспільства щодо осіб з інвалідністю.
6. Моделі ставлення суспільства до людей з інвалідністю.

Тема 3. Права людини з інвалідністю.

План.

1. Механізми захисту прав людини з інвалідністю: принципи, документи, процедури.
2. Національна система захисту прав людини в Україні, засоби захисту прав людей з інвалідністю.
3. Окремі стандарти прав людини з інвалідністю.
4. «Інвалідність» та заборона дискримінації.
5. Роль різних суб'єктів суспільства у захисті прав людини з інвалідністю.

Тема 4. Інклюзивне суспільство.

План.

1. Моделі ставлення суспільства до осіб з інвалідністю.
2. Соціальна ізоляція.
3. Соціальна ексклюзія.
4. Соціальна інклюзія.
5. Соціальна інтеграція.

Тема 5. Освіта осіб з інтелектуальною недостатністю.

План.

1. Форми навчання дітей з інвалідністю, їх переваги та недоліки.
  - 1.1. Домашнє навчання.
  - 1.2. Навчання у спеціальних навчальних закладах.
  - 1.3. Інтегроване навчання.
  - 1.4. Інклюзивне навчання.
2. Стан, проблеми та перспективи інклюзії на різних рівнях освіти в Україні (дошкільна, загальна, професійна (професійно-технічна), вища).
3. Нормативно-правове забезпечення інклюзивної освіти.

Тема 6. Доступність як важлива умова реалізації прав людини.

План.

1. Роль та принципи доступності. Законодавчо-нормативне забезпечення «доступності» для осіб з інвалідністю в Україні.
2. Засоби технічного забезпечення індивідуальної мобільності осіб з інвалідністю та маломобільних груп населення.
3. Перелік перешкод, з якими стикаються маломобільні групи населення в повсякденному житті.
4. Технічні рішення обладнання елементами безперешкодного доступу людей з інвалідністю до об'єктів житлово-комунального призначення .

Тема 7. Концепція універсального дизайну та принципи її впровадження.

План.

1. Історія розвитку універсального дизайну.
2. Концепція універсального дизайну – важливий інтегруючий елемент соціальної політики держави.
3. Принципи універсального дизайну.

Змістовий модуль 2. Людина з інтелектуальними порушеннями в сучасному суспільстві

Тема 8. Психолого-педагогічна характеристика дітей з інтелектуальними порушеннями.

План.

1. Поняття про інтелект у психологічній літературі.
2. Структура інтелекту.
3. Основні порушення у розвитку людини, їх види та причини.
4. Види порушень інтелектуального розвитку.
5. Психолого-педагогічна характеристика людей з інтелектуальною недостатністю.

Тема 9. Соціальна реабілітація з виразною інтелектуальною недостатністю.

План.

1. Поняття соціальної реабілітації.
2. Медико-соціальні проблеми дітей з виразною інтелектуальною недостатністю.
3. Комплексна реабілітація та створення індивідуальних програм розвитку дітей з виразною інтелектуальною недостатністю.
4. Технології соціальної реабілітації дітей з тяжкими порушеннями інтелекту.

Тема 10. Допомога сім'ї, яка виховує дитину з інтелектуальною неповносправністю.

План.

1. Дитина з інтелектуальною недостатністю у сім'ї.
2. Виховання неповносправних та здорових дітей у сім'ї. Стилі виховання. Типи неправильного сімейного виховання.
3. Проблеми сім'ї, яка виховує дитину з інвалідністю.
4. Психологічна та корекційна допомога та підтримка батьків, які виховують неповносправних дітей.
5. Методи допомоги сім'ї, яка виховує людину з інтелектуальною недостатністю
6. Типи виховання людини з інтелектуальною недостатністю.

Тема 11. Статеве виховання осіб з інтелектуальною неповносправністю.

План.

1. Характеристика та зміст основних понять (статеве виховання, статеві культура, сексуальне виховання, статеві освіта).
2. Статевий розвиток особистості. Особливості статевого формування та розвитку дитини з інтелектуальною неповносправністю
3. Методи та форми статевого виховання дітей з інтелектуальною неповносправністю.

Тема 12. Професійна орієнтація та професійна зайнятість.

1. План.

2. Сутність та зміст професійної орієнтації як складової виховання.
3. Особливості здійснення професійної орієнтації дітей з особливими освітніми потребами.
4. Зарубіжний досвід здійснення професійної орієнтації людей з інвалідністю за рубежом.
5. Форми та методи профорієнтаційної роботи дітей з ООП.

Тема 13. Організація відпочинку та дозвілля осіб з інтелектуальною неповносправністю.

План.

1. Значення дозвілля у розвитку та соціалізації особистості.
2. Організація відпочинку (сімейного, групового, ін.).
3. Відвідування музеїв, театрів, кінотеатрів особами з інтелектуальною неповносправністю.

Тема 14. Співпраця держави з недержавним сектором у роботі з інтелектуально неповносправними людьми.

План.

1. Громадські організації як показник розвитку суспільства.
2. Діяльність громадських організацій у вирішенні проблем людей з інтелектуальною неповносправністю.
3. Характеристика діяльності основних ГО, які займаються з дітьми, людьми з ООП.

інтелектуальною недостатністю													
Тема 10. Допомога сім'ї, яка виховує дитину з інтелектуальною неповносправністю	16	2	4			10							
Тема 11. Статеве виховання осіб з інтелектуальною неповносправністю	6	2	4										
Тема 12. Професійна орієнтація та професійна зайнятість	26	2	4			20							
Тема 13. Організація відпочинку та дозвілля осіб з інтелектуальною неповносправністю	10	2	4			4							
Тема 14. Співпраця держави з недержавним сектором у роботі з інтелектуально неповносправними людьми	8	2	4			2							
Усього годин	150	32	64			54							

5. Темі семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Порушення у розвитку особистості	4
2	Тема 2. Людина з інвалідністю в сучасному світі	8
3	Тема 3. Права людини з інвалідністю	4
4	Тема 4. Інклюзивне суспільство	4
5	Тема 5. Освіта осіб з інтелектуальною недостатністю	4
6	Тема 6. Доступність як важлива умова реалізації прав людини	2
7	Тема 7. Концепція універсального дизайну та принципи її впровадження.	2
8	Тема 8. Психолого-педагогічна характеристика дітей з інтелектуальними порушеннями	4

9	Тема 9. Соціальна реабілітація з виразною інтелектуальною недостатністю	4
10	Тема 10. Допомога сім'ї, яка виховує дитину з інтелектуальною неповносправністю	4
11	Тема 11. Статеве виховання осіб з інтелектуальною неповносправністю	2
12	Тема 12. Професійна орієнтація та професійна зайнятість	2
13	Тема 13. Організація відпочинку та дозвілля осіб з інтелектуальною неповносправністю	4
Усього		48

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 5. Освіта осіб з інтелектуальною недостатністю	4
2	Тема 6. Доступність як важлива умова реалізації прав людини	2
3	Контроль знань змістового модуля 1	2
4	Тема 11. Статеве виховання осіб з інтелектуальною неповносправністю	2
5	Тема 12. Професійна орієнтація та професійна зайнятість	2
6	Тема 14. Співпраця держави з недержавним сектором у роботі з інтелектуально неповносправними людьми	2
7	Контроль знань змістового модуля 2	2
Усього		16

7. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
	Не передбачено	

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
--------------	-------------------	------------------------

1	Тема 2. Людина з інвалідністю в сучасному світі	4
2	Тема 5. Освіта осіб з інтелектуальною недостатністю	6
3	Тема 6. Доступність як важлива умова реалізації прав людини	6
4	Тема 7. Концепція універсального дизайну та принципи її впровадження.	2
5	Тема 10. Допомога сім'ї, яка виховує дитину з інтелектуальною неповносправністю	10
6	Тема 12. Професійна орієнтація та професійна зайнятість	20
7	Тема 13. Організація відпочинку та дозвілля осіб з інтелектуальною неповносправністю	4
8	Тема 14. Співпраця держави з недержавним сектором у роботі з інтелектуально неповносправними людьми	2
<i>Усього</i>		<i>54</i>

9. Індивідуальні завдання

Не передбачено

10. Методи навчання

Навчальна робота з курсу проводиться у формі лекцій, практичних занять, самостійної роботи студентів. На усіх формах використовуються словесні, наочні та практичні методи з використанням комп'ютерних засобів.

11. Методи контролю

З курсу «Людина з інтелектуальною недостатністю в реаліях сучасного світу» проводиться поточний та підсумковий контроль, в усній та письмовій формах (тестові завдання). Для поточного контролю використовується усне опитування, виступи, презентації студентів. Для підсумкового контролю – комплексні контрольні роботи з відповідними тестовими завданнями.

12. Розподіл балів, які отримують студенти

<i>Розподіл балів за темами</i>				<i>Всього за сем</i>	<i>Залік</i>	<i>Сума</i>
Т. 1 – 7	МКР 1	Т. 8 – 14	МКР 2	50	50	100
20	5	20	5			

Шкала оцінювання: національна та ECTS

<i>Сума балів за всі види навчальної діяльності</i>	<i>Оцінка ECTS</i>	<i>Оцінка за національною шкалою</i>	
		<i>для екзамену, курсового проекту (роботи), практики</i>	<i>для заліку</i>
90 – 100	A	відмінно	зараховано
81-89	B	добре	
71-80	C		
61-70	D	задовільно	
51-60	E		
26-49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-25	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. Методичне забезпечення

1. Курс лекцій з тем, що виносяться на теоретичне опрацювання.
2. Підручники та посібники, інтернет-ресурси.
3. Методичні вказівки для проведення семінарських та практичних занять.
4. Методичні рекомендації для самостійної роботи студентів.

5. Пакети завдань для здійснення контролю (тестові завдання, контрольні роботи, питання до заліку, блок запитань і завдань для самоконтролю за самостійно опрацьованим навчальним матеріалом).

14. Рекомендована література

Основна

1. Інвалідність та суспільство: навчально-методичний посібник. За заг. ред. Байди Л.Ю., Красюкової-Еннс О.В. / Кол. авторів: Байда Л.Ю., Красюкова_Еннс О.В., Буров С.Ю., Азін В.О., Грибальський Я.В., Найда Ю.М. – К., 2012. – 216 с.
2. Про права інвалідів. Конвенція ООН.
3. Декларація про права дитини.
4. Декларація про права людини.
5. Романчук Олег. Неповносправна дитина в сім'ї та суспільстві. – Львів, 2008. – 334 с.
6. Сак Т.В. Особлива дитина: Від народження до 6 років: Поради батькам. – К.: Літера ЛТД, 2008. – 144 с.
7. Спеціальна педагогіка: [понятійно-термінологічний словник] / За ред. акад. В.І. Бондаря. – Луганськ: Альма-матер, 2003. – 436 с.

Допоміжна

1. Міжнародна класифікація функціонування, обмеження життєдіяльності і здоров'я. Електронний ресурс. URL: https://moz.gov.ua/uploads/1/5262-dn_20180523_981_dod_1.pdf
2. Миронова С.П. Основи корекційної педагогіки. Навчально-методичний посібник. – Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2010. – 263 с.
3. Синьов В.М. Корекційна психопедагогіка. Олігофренопедагогіка: [підручник] / Віктор Миколайович Синьов. – Частина I – Загальні основи корекційної психопедагогіки (олігофренопедагогіки). – К.: Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2007. – 238 с.

Інтернет-ресурси:

1. zakon.rada.gov.ua
2. www.ebooktime.net.book/
3. www.psyh.kiev.ua/
4. www.nbuv.gov.ua

Перелік питань до заліку

1. Поняття про порушення у розвитку особистості, їх причини.
2. Види класифікацій порушень психофізичного розвитку. Міжнародна класифікація, її особливість.
3. Визначення «інвалідності» та «осіб з інвалідністю» в законодавстві України та різних країн. Еволюція суспільних поглядів на інвалідність.
4. Нормативні документи (міжнародні, українські), які регулюють права та становище людей з інвалідністю в суспільстві.
5. Моделі ставлення суспільства до людей з інвалідністю.
6. Механізми захисту прав людини з інвалідністю: принципи, документи, процедури.
7. Національна система захисту прав людини в Україні, засоби захисту прав людей з інвалідністю.
8. Інклюзивне суспільство. Соціальна ізоляція. Соціальна ексклюзія. Соціальна інклюзія. Соціальна інтеграція.
9. Форми навчання дітей з інвалідністю, їх переваги та недоліки. Домашнє навчання. Навчання у спеціальних навчальних закладах. Інтегроване навчання.
10. Інклюзивне навчання. Стан, проблеми та перспективи інклюзії на різних рівнях освіти в Україні (дошкільна, загальна, професійна (професійно-технічна), вища). Нормативно-правове забезпечення інклюзивної освіти.
11. Доступність як важлива умова реалізації прав людини. Принципи доступності. Законодавчо-нормативне забезпечення «доступності» для осіб з інвалідністю в Україні.
12. Перешкоди, з якими стикаються маломобільні групи населення в повсякденному житті.

13. Технічні рішення обладнання елементами безперешкодного доступу людей з інвалідністю до соціальних об'єктів.
14. Концепція універсального дизайну – важливий інтегруючий елемент соціальної політики держави.
15. Принципи універсального дизайну.
16. Поняття про інтелект у психологічній літературі. Структура інтелекту.
17. Види порушень інтелектуального розвитку.
18. Психолого-педагогічна характеристика людей з інтелектуальною недостатністю.
19. Медико-соціальні проблеми дітей з виразною інтелектуальною недостатністю.
20. Комплексна реабілітація та створення індивідуальних програм розвитку дітей з виразною інтелектуальною недостатністю.
21. Технології соціальної реабілітації дітей з тяжкими порушеннями інтелекту.
22. Допомога сім'ї, яка виховує дитину з інтелектуальною неповносправністю.
23. Методи допомоги сім'ї, яка виховує людину з інтелектуальною недостатністю
24. Статевий розвиток особистості. Особливості статевого формування та розвитку дитини з інтелектуальною неповносправністю
25. Методи та форми статевого виховання дітей з інтелектуальною неповносправністю.
26. Сутність та зміст професійної орієнтації як складової виховання. Особливості здійснення професійної орієнтації дітей з особливими освітніми потребами.
27. Зарубіжний досвід здійснення професійної орієнтації людей з інвалідністю за рубежом.
28. Форми та методи профорієнтаційної роботи дітей з ООП.
29. Організація відпочинку та дозвілля осіб з інтелектуальною неповносправністю.

30.Співпраця держави з недержавним сектором у роботі з інтелектуально неповносправними людьми.